

Urdd Gobaith Cymru – Cyflwyniad Tystiolaeth

Dilyniant i Cysylltiadau rhwng Cymru ac Iwerddon ac edrych i'r dyfodol gan gynnwys y datganiad ar y cyd 2030.

Rhagymadrodd

Mae Urdd Gobaith Cymru yn croesawu ffocws parhaus y Pwyllgor ar gryfhau perthnasau Cymru–Iwerddon. Fel prif sefydliad ieuenctid sy'n hyrwyddo'r Gymraeg a diwylliant Cymru, rydym wedi cyfrannu'n weithredol at fentrau y ddwy wlad ac yn gweld potensial sylweddol i ddyfnhau'r cydweithrediad drwy'r Datganiad ar y Cyd 2030.

Datganiad ar y cyd Iwerddon-Cymru 2030

Rydym yn croesawu'r Datganiad ar y Cyd 2030 ac yn gweld ynddo gyfle gwych i gryfhau'r ffocws ar ymgysylltiad ieuenctid. Mae cynnwys pobl ifanc yng Nghymru ac yn Iwerddon yn allweddol i adeiladu pontydd cydweithredol a chyfeillgarwch ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol. Nid oedd gan Urdd Gobaith Cymru mewnbwn uniongyrchol at ffurfio'r datganiad. Credwn y gall cydnabod cyfraniad mentrau megis partneriaeth yr Urdd a TG Lurgan, sy'n hybu defnydd y Gymraeg a'r Wyddeleg ac yn rhannu arferion da, ychwanegu gwerth i'r datganiad.

A. Ein Rhaglen Presennol Cymru–Iwerddon

Mae ein rhaglenni'n meithrin balchder yn yr etifeddiaeth ieithyddol ac yn creu cyfeillgarwch ystyrlon rhwng pobl ifanc (15-25oed) Cymreig a Gwyddelig, gan wreiddio dwyieithrwydd y tu hwnt i addysg ffurfiol.

Mae ein Cyfarwyddwr Rhyngwladol yn cymryd rhan yn gyson mewn cyfarfodydd ymgysylltu cymdeithas sifil rhwng Cymru ac Iwerddon, gan gyfrannu safbwyntiau ar faterion ieuenctid, diwylliant a chydweithrediad ieithyddol. Mae'r presenoldeb hwn yn sicrhau bod llais pobl ifanc Cymru yn cael ei gynrychioli mewn trafodaethau strategol, ac yn creu cyfleoedd i gryfhau partneriaethau, rhannu arferion da, a datblygu prosiectau ar y cyd sy'n hybu'r Gymraeg a'r Wyddeleg.

1. Partneriaeth TG Lurgan

Ym mis Mawrth 2020, sefydlodd Urdd Gobaith Cymru bartneriaeth gyffrous gyda TG Lurgan, mudiad ieuenctid Gwyddelig sy'n hyrwyddo'r iaith Wyddeleg drwy gerddoriaeth gyfoes. Mae sianel YouTube TG Lurgan yn llawn cynrychiadau trawiadol sydd wedi denu miliynau o wylwyr, gan wneud yr iaith yn fwy deniadol i bobl ifanc.

O brofiad yr Urdd, mae'r prosiect hwn wedi:

- Datblygu balchder cenedlaethol a rhyngwladol a chodi statws ieithoedd lleiafrifol ymhlith pobl ifanc.
- Cynhyrchu fideos cerddoriaeth dwyieithog, sydd yn denu miliynau i'w wyllo ar llwyfannau ffrydio
- Cyflwyno cyfnewidfeydd blynyddol, gan gynnwys dros 1,000 o bobl ifanc ar draws Cymru ac Iwerddon.
- Dod â siaradwyr ieithoedd lleiafrifol ynghyd o wahanol gymunedau.
- Sefydlu arfer gorau wrth greu a rhannu cynnwys digidol.
- Normaleiddio dwyieithrwydd mewn cyd-destunau cymdeithasol y tu hwnt i addysg ffurfiol.

Teithiau a chyfnewidfeydd Cymru–Iwerddon ers 2021

- Nifer y teithiau: 6, 4 Cymru i Iwerddon a 2 Iwerddon i Gymru
- Cyfanswm y cyfranogwyr: 1023 (163 o Gymru, 860 o Iwerddon)

Dyfyniadau gan gyfranogwyr:

“Ar ôl treulio’r rhan fwyaf o’r harddegau yn ystod y pandemig, roedd hwn yn brofiad anhygoel sy’n golygu cymaint mwy nag y gall geiriau egluro.”

“Dysgodd y daith hon fwy i mi am yr iaith Wyddeleg ac fe wnaeth gynyddu fy ngwerthfawrogiad o’r Gymraeg.”

“Fe wnaethom uno dros gerddoriaeth, sioeau cerdd, a hyd yn oed ddysgu Cymraeg ar gyfer cydweithrediad ar Water Under the Bridge - .”

Dolenni i gyd-gynyrchiadau’r Urdd a TG Lurgan (Cynhyrchiad 2025 i’w rhyddhau)

[Golau’n Dallu / Dallta ag na Solise](#) (Ionawr 2021)

[Gwenwyn / Nimhneach](#) (Ebrill 2021)

[Dŵr Dan Bont / Uisce Faoin Droichead](#) (Mehefin 2022)

[Gwalia / A Bhanba, O Gymru](#) (Ebrill 2023)

[Human](#) (Ebrill 2023)

[Heno'n Ifanc / Muid Fós Óg](#) (Awst 2023)

[Texas Hold 'Em](#) (Awst 2024)

[Dog Days](#) (Awst 2024)

2. **Gŵyl Lleisiau Eraill – Aberteifi 2025**, prosiect diwylliannol sy’n cynnwys cyfnewid rhwng dau berfformiwr ifanc o Gymru a dau o Iwerddon, gan berfformio yng Nghymru ac Iwerddon. Yn rhan o’r prosiect daeth y 4 at ei gilydd er mwyn plethu cerddoriaeth traddodiadol Cymreig gyda cherddoriaeth traddodiadol Gwyddeleg. Yn ysgol Gwyl Lleisiau Eraill Aberteifi, perfformiodd y grwp mewn lleoliadau o amgylch y dref, gan gyflwyno cerddoriaeth Cymraeg a Gwyddeleg i gynulleidfa eang. Bydd y pedwarawd yn perfformio yn ystod Gwyl Lleisiau Eraill Dingle ddechrau Rhagfyr, ac yn ystod dathliadau Gwyl Ddewi yn Dulyn mis Mawrth 2026.

“Cael profiad arbennig yn cael gwybod am ddiwylliant newydd a chael dysgu am diwylliant gwahanol”

“Amazing opportunities i weld y Welsh music a’r llwyfan. Gweld y similarities between iaith Gymraeg a’r iaith Gwyddeleg. A’r tebygrwydd mewn cerddoriaeth.”

“Ffordd o adeiladu a chreu pontydd rhwng cerddorion Cymru ac Iwerddon.”

“Welsh musicians and Irish musicians can come together and listen to different music “

“Ffordd o bobl o Iwerddon a Chymru i rhannu cerddoriaeth”

3. **Cydweithio rhwng Theatr ieuenctid Cenedlaethol yr Urdd a Crooked House Theatre Company / Kildare Youth Theatre Cymru. Ebrill ac Awst 2025.** Ym mis Ebrill 2025, mynychodd 5 person ifanc o Gymru, ynghyd â chyfoedion o Iwerddon, weithdy preswyl i drafod themâu hunaniaeth a dathlu ieithoedd lleiafrifol mewn ffordd greadigol. Ym mis

Awst, perfformiodd 10 o bobl ifanc o Gymru mewn gŵyl yn dathlu ieithoedd lleiafrifol, gan rannu gwaith a grëwyd ar y cyd â grŵp o Iwerddon. Mae trafodaethau ar y gweill i wahodd y grŵp o Iwerddon i Eisteddfod yr Urdd ym mis Mai 2026 ac i'r Eisteddfod Genedlaethol ym mis Awst 2026 i gyd-berfformio.

4. **Rhannu arfer – Chwarae yn Gymraeg.** Ar Ddydd Gŵyl Dewi 2023, yn ystod ymweliad i ysgol Gynradd Wyddeleg Galescoil Thaobh na Coille yn Ne Nulyn yng nghwmni Gweinidog Y Gymraeg ac Addysg Cymru, cyflwynwyd pecyn cymorth yr Urdd sydd ar gael i ddefnyddio mewn ysgolion er mwyn annog defnydd o ieithoedd lleiafrifol ymhlith dysgwyr, plant a phobl ifanc. Dechreuodd y fenter hon yma yn Nulyn ac mae bellach yn rhan annatod o'n hymgylltiad rhyngwladol gyda phobl ifanc a ddefnyddiwn ym mhob un o'n prosiectau rhyngwladol.

B. Effaith hyd yma

1. Cydnabyddiaeth a Pharch Ryngwladol

Mae'r bartneriaeth rhwng yr Urdd a TG Lurgan yn enghraifft o sut y gall prosiectau dan arweiniad ieuenctid ffynnu, esblygu a chyfrannu'n uniongyrchol at ddiplomyddiaeth ddiwylliannol. Dros y pum mlynedd diwethaf, mae'r fenter hon wedi creu cyfleoedd unigryw i bobl ifanc o Gymru ac Iwerddon gydweithio, gan ymgysylltu'n uniongyrchol â dros 1000 o gyfranogwyr sy'n siarad Cymraeg a'r Wyddeleg. Trwy brosiectau creadigol, cyfnewidfeydd diwylliannol a chynrychiadau digidol, mae'r bartneriaeth wedi hybu statws ieithoedd lleiafrifol, cryfhau cysylltiadau rhyngwladol, ac ennill miliynau o wyliau ar lwyfannau ffrydio byd-eang. Mae hyn yn dangos sut y gall prosiectau ieuenctid fod yn gatalydd ar gyfer cydweithrediad rhyngwladol a hyrwyddo amrywiaeth ieithyddol."

2. Buddion i bobl ifanc

Mae'r prosiectau hyn wedi darparu cyfleoedd r sy'n cyfrannu'n uniongyrchol at ddatblygiad personol, ieithyddol a chreadigol pobl ifanc. Yn benodol, maent wedi:

- **Cryfhau hyder ieithyddol drwy brofiadau ymarferol:** "Wnaeth y daith roi hwb i'm hyder i siarad Cymraeg a chael cyfeillgarwch gyda phobl newydd."
- **Ehangu gorwelion diwylliannol:** "Dysgais lawer am y Gymraeg a'r Wyddeleg – roedd hi'n agoriad llygad i weld pa mor angerddol yw'r ddwy wlad am eu hieithoedd."
- **Datblygu sgiliau creadigol a pherfformio:** "Roedd y cyngerdd terfynol yn uchafbwynt – perfformio ar lwyfan gyda grŵp rhyngwladol oedd yn brofiad bythgofiadwy."
- **Creu cysylltiadau rhyngwladol:** "Roedd cyfarfod â phobl eraill sy'n rhannu'r un angerdd dros eu hiaith leiafrifol yn swreal ac yn gysurus."]

Yn ehangach, mae'r prosiect wedi:

- **Cynyddu statws ieithoedd lleiafrifol** ymhlith pobl ifanc drwy brosiectau digidol a chyd-gynrychiadau cerddorol.
- **Sefydlu rhwydweithiau cydweithredol** sy'n cryfhau cysylltiadau diwylliannol maes pobl ifanc rhwng Cymru ac Iwerddon.
- **Darparu llwyfan ar gyfer arweinyddiaeth ieuenctid** mewn cyd-destun rhyngwladol, gan gyfrannu at nodau'r Datganiad ar y Cyd 2030

3. **Cyrhaeddiad digidol.** Mae cyd-gynyrchiadau'r Urdd a TG Lurgan wedi denu miliynau o wyliau ar YouTube a llwyfannau ffrydio byd-eang. Mae'r llwyddiant hwn nid yn unig yn dathlu'r cysylltiadau rhwng pobl ifanc yng Nghymru ac Iwerddon, ond hefyd yn amlygu pwysigrwydd ieithoedd lleiafrifol i gynulleidfa ryngwladol.
4. **Cyrhaeddiad Wasg.** Bu sylw cyfryngol sylweddol yng Nghymru ac yn Iwerddon ar prosiectau hyn. Yng Nghymru, darlledwyd deunydd ar BBC Radio Cymru, ynghyd â chynnwys golygyddol ar BBC Cymru Fyw, ac eitemau a chyfweliadau ar Heno. Yn Iwerddon, nodwyd amrywiaeth o sylw yn y wasg ac ar y cyfryngau darlledu, gan gynnwys eitem deledu ar TG4, cyfweliadau ar Raidió na Gaeltachta, yn ogystal â sylw mewn print ac ar-lein gan sefydliadau megis RTÉ a'r *Irish Independent*.

C. Edrych ymlaen at 2030 – Argymhellion Allweddol

1. Cynnal ac Esblygu'r Bartneriaeth TG Lurgan

Parhau â chydweithrediad creadigol blynyddol sy'n hybu'r Gymraeg a'r Wyddeleg ymhlith pobl ifanc, gan adeiladu ar lwyddiant cynyrchiadau cerddorol a digidol sydd eisoes wedi denu miliynau o wyliau ar-lein. Yn ogystal, ehangu'r fenter i gynnwys ffurfiau celf newydd megis ffilm fer, theatr ryngwladol a chynnwys digidol ar lwyfannau byd eang, er mwyn cynyddu cyrhaeddiad a statws ieithoedd lleiafrifol.

2. Grymuso Pobl Ifanc yn ddefnyddio ieithoedd lleiafrifol

Darparu llwyfannau ar gyfer arweinyddiaeth ieuenctid, gan sicrhau bod pobl ifanc yn rhan o lunio polisiau a phrosiectau sy'n hyrwyddo cymdeithasu dwyieithog. Mae hyn yn cynnwys cyfleoedd i arwain prosiectau creadigol, cyfrannu at drafodaethau strategol, a chreu rhwydweithiau rhyngwladol sy'n meithrin hyder ieithyddol a sgiliau arwain.

3. Datblygiad Proffesiynol a Rhannu Gwybodaeth

Hwyluso cyfnewidfeydd staff a rhaglenni hyfforddiant ar y cyd rhwng sefydliadau diwylliannol Cymreig a Gwyddelig, gan rannu arferion gorau mewn defnydd iaith tu allan i'r dosbarth, rheoli prosiectau creadigol, a datblygu strategaethau digidol. Bydd hyn yn cryfhau gallu sefydliadol ac yn sicrhau bod y ddwy wlad yn elwa ar arbenigedd ar y cyd.

4. Manteisio i'r eithaf ar Gydweithrediad Ieuenctid DU-UE

Defnyddio Erasmus+, TAITH a chynlluniau tebyg i ehangu gorwelion diwylliannol pobl ifanc drwy gyfnewidfeydd rhyngwladol, prosiectau celfyddydol ar y cyd, a gweithdai sy'n hyrwyddo amrywiaeth ieithyddol. Bydd hyn yn creu cyfleoedd i gysylltu â rhwydweithiau Ewropeaidd ehangach, gan gryfhau statws Cymru fel partner gweithredol mewn cydweithrediad ieuenctid

I Gloi

Mae'r Urdd yn parhau'n ymrwymedig i weithio ar y cyd â mewn partneriaeth gyda TG Lurgan. Ein blaenoriaeth yw sicrhau bod pobl ifanc yn parhau i fod wrth galon cydweithrediad diwylliannol ac ieithyddol, gan gryfhau pontydd rhwng y ddwy wlad, hybu statws ieithoedd lleiafrifol, a chreu cyfleoedd ar gyfer arweinyddiaeth ieuenctid mewn cyd-destun rhyngwladol. Trwy brosiectau creadigol, cyfnewidfeydd diwylliannol a rhwydweithiau strategol, byddwn yn adeiladu ar y llwyddiannau presennol i gefnogi Llywodraeth Cymru i wireddu'r weledigaeth sydd wedi ei osod Datganiad ar y Cyd 2030.